

BUDA-PESTA

9 Febr. st. v.

21 Febr. st. n.

Va esi duminec'a.

Redact.: strad'a Havas nr.1.

Nr. 6.

Anulu XI.

1875.

Pretiulu pe unu ann 10 fl.

Pentru Roman'ia 2 galbeni.

Ioanu Metianu.

Luni'a trecuta sino-
dulu bisericescu gr. or. ro-
manu alu eparchiei Aradu-
lui alese de episcopu pe
SSa vicariulu episcopescu
din Oradea-mare Ioanu Me-
tianu.

Cronicari fideli, gra-
bimu a publicá portretulu
si biografi'a acestui bar-
batu.

Ioanu Metianu este
nascutu la 1828 in comun'a
Zernesti, mai nainte apar-
tinetória de districtulu
Brasiovului, ér acuma de
la 1863 incóce de distric-
tulu Fagarasiului, in Tran-
silvania. Tatalu seu, B.
Metianu, proprietariu in
Zernesti, ér mama sa Maria
fiic'a protopopului Baiulu
totu de acolo. Tinerulu Me-
tianu, de si in etate de 3
ani perduse pe tatalu seu;
totu-si la staruinti'a mamei
sale studiá clasele elemen-
tarie in comun'a Zernesti,

Ioanu Metianu.

ér cele normale si gimnasiale in gimnasiulu rom. cat. din Brasiovu, apoi studfele filosofice in liceulu rom. cat. din Clusiu.

Dupa aceste pregatiri trecù la scólele clericale din Sibíiu, tocmai in primulu anu alu venirii fericitului Andreiu Siaguna ca vicariu generalu in fruntea diecesei gr. or. din Transilvania.

Dupa terminarea cursului clericalu in Sibíiu, la 1850, cautandu-se mai multi individi pentru aplicare in posturi politice — de la cari pan'atunci erau eschisi Romanii gr. or. din Transilvania, si mai alesu in fundulu regescu — tinerulu Ioanu Metianu la indemnulu barbatiloru nostri din acele parti, primì postulu de protonotariu alu Branului (Törösvár), in carele remase pana la anulu 1853 candu findu alesu de parochu in opidulu Resnovu (Roseau); simtindu mai multa vocatiune spre acés-ta, trecù ca parochu in acelu opidu pana la 1858.

In anulu 1858 fu numitu de fericitulu metropolitu Andreiu, administratoru protopopescu si in calitatea acés'ta stramutatu in parochi'a protopopésca din Zernesti, ér la 1860 fu alesu si hiotesitu de protopresbiteru.

Parintele Metianu ca preotu fu recunoscutu de fericitulu metropolitu, ca unu barbatu de frunte alu clerului seu, si pentru aceea la tóte adunàrile mai insemnate bisericesei si nationale — incependu de la sinodulu bis. din 1859 si 1864, apoi de la conferinti'a nationala din 1861, de la fondarea asociatiunii transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, pana la congresulu nat. ardélenu din 1863 si altele; ér dupa aceea in timpul constitutiunii lu-vedemu alesu la tóte sínódele si congresele bisericesei de la 1868 încóce, lu-aflàm in acele ca membru alu celoru mai insemnate comisiuni, lu-aflàm ca referinte in cele mai momentuóse cause, lu-aflàm ca membru alu ambeloru consistorie — archidiecesanu si metropolitanu — in senatele bisericesei — alesu pe viétia — si apoi la ambele congrese electorale de pana acuma lu-aflàm alesu de comisariu congresualu — obtienendu totu-de-una multumirea congresului.

Dar mai multu se vedu urmele parintelui Metianu in parochi'a si protopopiatulu seu; aci elu organisà, regulà si dotà tóte parochiele din protopopiatu, zidì mai tóte scólele din protopopiatu din nou, inzestrandu-le cu invetiatori buni si cu instrumintele de invetiamentu recerute, astu-felu încátu acolo nu se intemplà pan'acuma nici o admonitiune, pe candu in

alte parti fórté multe sunt admoniate si amenintiate cu prefacere in scóle comunale. Elu si-puse tóta influinti'a sa pentru inzestrarea parochieloru cu portiuni canonice, peste acés'ta intemeià fonduri preotiesci si invetiatorcesci, ca sè asigure viitoriulu preotiloru si alu scóleloru confesionale. Indata ce aparù art. de leg. 53 din 1868 pentru egal'a indreptatire a confesiuniloru, pe dinsulu lu-veduramu mai adese-ori pe la ministeriu reclamaudu, ca preotii si invetiatorii romani din comunele mestecate cu Sasii, sè fia dotati de o potriva din venitele comunale cu aceea ai sasiloru, ceea ce se si facù: pentru cà nicairi in Transilvania, bisericelile si scólele gr. or. din comunele mestecate, nu tragu atâte folóse din venitele comunale, ca si in protopresbiteratulu pana aci administratu de parintele Metianu.

Acés'ta ar fi pe scurtu activitatea parintelui Metianu pe terenulu bisericescu, dar elu n'a fostu mai putínu activu nici pe terenulu politicu. Cum atinseramu elu a luat parte la tóte adunàrile nationale mai insemnate. Elu a fostu in anulu 1865 deputatu dietalu la diet'a din Clusiu, alesu din partea districtului Fagarasiu, ér de la introducerea vietii constitutiionale pana la trecerea sa in Ungaria ca vicariu la Oradea-mare; n'a incetatu a fi membru conducatoriu alu municipiului Fagarasiu, unde — precum se scie si din foile nationale — fórté multu s'a luptatu pentru sustienerea limbei nóstre nationale in oficiu. Alu lui este meritulu, cà cerculu Branului s'a formatu intr'unu cercu politicu, si a obtienutu judetiul regescu si pretura politica, unde sunt asta-di 5—6 amploiatu totu romani aplicati, alu lui este meritulu, cà comun'a Zernesti, unu satu mare curatu romanescu, s'a ridicatu la opidu si altele.

De insemnatu este si acca impregiurare din activitatea parintelui Metianu, cà in urm'a legii din 1858 — pentru intregirea armatei, retragendu-se feciorii din cerculu Branului — de la oblegamentulu militariu, si in urmare acesteia findu parintii lor tare asupriti cu esecutiuni militare, încátu multi trebuira sè emigredie in Romania, parintele Metianu in anii 1864—65 de o parte intrevenì la guvernulu si comand'a generala de atunci, sè incete cu esecutiunea, ér de alta parte la poporu ca sè satisfac de buna voia datoriei sale, mediulocindu, ca fii braneniloru carii se retrasesera pentru mai multi ani, de la oblegamentulu militariu, sè nu mai fia persecutati nici ei nici parintii lor, ér contingentulu de recruti sè-lu

implinésca class'a I-a de etate ca cea mai tineră, cea ce se si intemplă — că-ci branenii cari pan'atunci se retrageau de militia, la indemnulu parintelui Metianu se inrolau de buna voia, ceea ce se urméza pana asta-di, si din care impregiurare guvernulu de atunci, si fericitulu metropolitu Siaguna a luat indemnulu a-lu recomandá Majestătii Sale spre decorare cu crucea de aur.

De 8 luni de candu a venitu ca vicariu episcopescu la Oradea-mare, pe langa aceea, că a trebuitu să faca multe caletorfi pe la consistoriulu metropolitanu, si la congresele electorale, n'a intrelasatu a visitá poporulu, bisericile si scólele din o parte insemnata a districtului seu consistorialu, ceea ce in curendu l'a facutu tare placutu numerosiloru sei credintiosi.

Cātu de placutu a fostu Metianu la Zernesti, dovedesce faptulu, că numit'a comuna voidu a-si aretá recunoscinti'a fatia de bine-meritatulu seu parinte sufletescu, i-a tramisu mai dilele trecute, la diu'a numelui, unu pecalu de argintu auritu, cu urmatóri'a inscriptiune: „Comitetulu parochialu din Zernesti, in semnu de recunoscintia si devotiune, parintelui vicariu episcopescu Ioanu Metianu la 7 jan. 1875.“

Incheiamu cu ceea ce amu inceputu, că sinodulu eparchialu din Aradu, considerandu multe merite ale acestui barbatu, l'a alesu la 3/15 febr. episcopu. Dorimu noului arhieru viétia indelungata si succesu in tóte intreprinderile sale pentru biserica si natiune!

Tierancele romane din serbatorile mari.

— Datine populare din Transilvania. —

Candu vinu serbatorile cele mari, Craiunulu, santele Pasci, Rusalele etc. atunci fiacare féta de tieranu se ingrigesce ca să-si gătésca vre-o camasia séu altu vestmentu lucratu dupa o forma (modelu) mai nóua, precum n'are nime in satu, dupa cum a vediutu ea la dughe-ne pe la Bulciulu celu mare. *)

Camasi'a trebue cu deosebire să o cósa cu mare bagare de séma, ca să remana cătu se

póte de curata, că-ci dupa ce o gatesce, nu o spēla câte trei patru septemane, ca să remana nóua, dar apoi firesce numai duminec'a si in serbatori o imbraca.

Tierancuti'a dice: „Déca speli odata camasi'a, incéta de a mai fi nóua.“ Apoi ce să faci cauta să-i dai dreptate, că-ci beat'a copilitia asiá o apucatu de la parinti, si apoi ce'a ce-a invetiatu ea de la betrani, nu uitá nici odata.

Saftic'a lui Vasilica Padurariu din capetulu satului Fudulesci inca si-gatesce de Pasci o catrintia, cum nu s'a mai pemenitu prin Fudulesci; dupa cum a vediutu ea pe la unu tērgu la féta bocotanului din Sprintenat'a, o féta fórté vestita pe locurile acele, de frumósá si bogata, are o salba de bani pe peptu cum nu s'a mai auditu, cu perinutia de metasa dupa grumadi, ca să nu-i curme grumadii greutatea baniloru; féta ca a bocotanului din Sprintenat'a nu pré vedi, asiá povestescu ómenii. Dar să lăsámu pe féta bocotanului in Sprintenata, unde spera să se marite dupa unu Cleriecu tineru, si să ne întórcemu la Saftica Padurariului, să vedemu gatatu si-a-catrinti'a?

Pana ce ne întórcemu noi din Sprintenata la Fudulesci, sórele se ascunde dupa dealu, o sfintitu sórele, pe cum dice poporulu.

Ajungēndu in capetulu satului ne oprimu la cas'a lui Badea Vasilica padurariu; dar nu intrámu in casa, că-ci amu vediutu, că e numai Saftica singura.

Pe semne tata-seu o fi la padure si mam'a ei póte o fi esitu cu furc'a in satu, dar dins'a ce lucréza? Pe ferestuic'a din fundu putemu observá bine cum si-a aruncatu lucrulu de cusutu (catrintia) la o parte, pe semne a ispravitu séu nu i să mai vede a cóse.

Se sue dupa cuptoriu ié de acolo unu canceu cu trei fire de busuiocu si ese afara.

Sè ne punemu la panditu!!

Saftica merge la riulu ce curge pe la capetulu gradinei loru, imple canceulu cu apa, lu-pune pe capu si se rentórcé spre casa, descantandu urmatórele:

Una stea, bostea,
Dóue stea bostea,
Trei stea bostea,
Patru stea bostea,
Cinci stea bostea,
Siese stea bostea,
Siepte stea bostea,
Optu stea bostea,
Nóue stea bostea,

*) Bulciulu e unu tērgu de véra in orasiulu B., unde se aduna fete si feciori, din tóte partile si jóca la Dughene.

O stea stelutia mea!
 Eu 'oiu durmí
 Tu nu-i durmí.
 Eu m'oiu culcă
 Tu nu tei culcă!
 Eu m'oiu odihní,
 Tu nu ti-i odihní
 Si de sér'a
 Cátu e vér'a,
 Sè te duci mereu
 Spre noroculu meu
 Si in serbatori
 Pana 'n cantatori;
 La imperati cu imperatese,
 La crai cu craese,
 La Majori cu Majorese,
 La preoti cu preotese,
 Si la Generari
 Cari ar fi mai mari,
 La toti capitanii
 Si la toti hatmanii.
 De la 'mperatia
 Pan' la biraiá,
 De la Vladicia
 Pana la popía.
 Perindéza-i toti
 Fà tu totu ce poti ...
 Si apoi ie-le loru
 Dragostele loru.
 Tóta vilf'a loru
 Omeni'a loru ...
 Tóta cinstea loru
 Si frumseti'a loru.
 Te du la vaci cu vitiei
 Si oitie cu miei ...
 La capre cu iedi
 Col' prin livedi.
 La tóte dughenele,
 La tóte sietrele,
 La tóte fluerile,
 La tóte banzile.
 Si apoi ie-le loru
 Din dragostea loru,
 Din cinstea loru,
 Din vilf'a loru.
 Tóte mi-le-aduna,
 Candu e vreme buna.
 Si le pune de cu séra
 Cátu e vér'a ...
 Pana 'n diori
 Si cantatori
 In canceulu astu cu flori.
 Cum din apa-i m'oiu spelá
 Toti feciorii m'oru jucá ...
 Firu de busuiocu,

Eu oiú intrá in jocu
 Tu sè-mi dai norocu!

Ajungându la usi'a casei, a beutu de trei ori apa din caneeu si apoi a inceputu a recită urmatórele :

„Cum nu póte face pop'a agheasm'a, for' de busuiocu :
 Asiá sè nu póta incepe feciorii , for' de mine , nici unu jocu.“

Serman'a Saftica... candu ar scí ea câtu de bine am observatu si auditu noi totu ce o facutu si descantatu dins'a, si-ar sparge canceulu de necasu.

Pe câtu scimu, descanteculu acest'a, precum si altele, le-a invetiatu dins'a de la lele-sa Leanc'a, care acuma e maritata, si Leanca inca descantá asiá, candu erá feta, inse numai Marti, Joi si Sambet'a séra candu e luna vechia, cà-ci in alte dile nu e bine.

Asta o scíe si Saftica, cà-ci asta-di e Sambeta si inca luna vechia, dar dins'a a intratu in casa.

Ce a mai lucratu, ce nu a lucratu dupa ace'a nu putem scí, cà-ci noi n'amú mai vedutu-o pana in deminéti'a urmatória, adeca Dumineca.

Dumineca deminétiá pe candu cantau cosii a treia óra, vedemu pe Saftica standu inaintea casei, in partea de catra resaritu, siop-tindu urmatórele :

Siuecai, Manecai,
 Deminéti'a me scolai.
 Inaintea cantatoriloru,
 Inaintea zoriloru,
 Inaintea bourariloru,
 Inaintea clopoteloru,
 Inaintea toceloru,
 Inaintea feteloru,
 Inaintea nevesteloru ;
 Pe róua ne strecurata,
 Pe carare ne umblata,
 La riulu Jordan am alergatu,
 Apa de dragoste mi-am luatú.
 La riulu de ríu,
 Cu stropii de miru,
 Cu und'a de vinu.
 Cu bicasiei de tãmáie,
 Cu tiermurii de harthía.
 Apa de dragoste mi-am luatú,
 Inapoi m'am inturnatu,
 Voiósa,
 Sanetósa,
 De toti jucata,

De toti laudata.
 Candu am fostu la medi de cale,
 Inaintea mi-a esitu,
 Pe locu m'a opritu,
 Nóue dieci si nóue merisióre,
 Nóue dieci si nóue frundisióre,
 Nóue dieci si nóue rondunele,
 Nóue dieci si nóue paserele.
 Mandru cantá,
 Mandru saltá,
 Mandru ciripiá,
 Dragostea mea,
 Dragostele mele
 Blandetiele mele,
 Jocurile mele.

Candu me-am uitatu in apoi atunci:

M'am vediutu reu imbotita
 Si reu gârbovita,
 De picióre 'mpedecata,
 De gura legata,
 De nasu cârnila,
 De urechi asurdita,
 De ochi inholbata,
 De pèru inodata.
 Butucu facuta,
 Josu cazuta...

Incepui a me cantá cu glasu mare pana
 in ceriu, cu lacrimi pana in pamentu :

Cine m'audi,
 Dór' mi-a folosi?!
 Nume nu m'aude,
 Tóte par' cà-su surde.
 Numai maic'a dlui
 Susu din pórt'a ceriului.
 De câtu locu m'a auditu,
 Inainte mi-a esitu,
 Haine albe intinsu-mi-o,
 Si calea cuprinsu-mi-o:
 „O copil'a mea frumósa
 Tu Saftica dragostósa!
 Nu te cantá,
 Nu te vaietá,
 Cà curendu inapoi m'oiu inturná,
 Unu canceu cu flori in mana oiú luá,
 Si mandru ti-oiu descantá,
 Mandru ti-oiu inturná,
 In dragoste te-oiu bagá!
 Cucu viu in capu,
 Scrieti-oiu si puneti-oiu
 Pe umerèle,
 Dóue luceferèle,
 Scrieti-oiu si puneti-oiu,

In haine stele maruntiele,
 Scrieti-oiu si puneti-oiu.
 In cositi'a Ilenei Cosinzenei impletite-oiu,
 Pe calulu Ileni Cosinzenei sui-te-oiu.
 Pe uliti'a satului te-oiu luá,
 Calulu s'a sumutiá,
 Cucu viu din capu va cantá,
 Pe toti feciorii va desceptá,
 Pe garduri s'oru aburcá,
 Pe cotetie s'oru inaltia,
 Toti la tine s'oru uitá,
 Toti oru intrebá:
 Ce dómna, ce Craiésa?
 Nu-i dómna, nici Craiésa.
 Cí i Saftica cea frumósa.
 Aid' feciori sè o luàm
 Aideti toti sè o jucàm.
 Inaintea dantiului
 Si inaintea jocului!“

Dupa aceste si-facù de câte-va ori cruce,
 si incepe a recitá urmatórele:

Cum e mai alesu grâulu de sementia din
 tóte buruienile: asiá sè fiu eu mai alésa si mai
 frumósa de câtu tóte fetele!

Cum e mai alesu paunulu decátu tóte pa-
 serile: asiá sè fiu eu mai alésa si mai frumósa
 de câtu tóte fetele!

„Cum nu póte face pop'a Agheasma for'
 de busuiocu: asiá sè nu póta incepe feciorii
 fora de mine nici unu jocu.“

Apoi si-face cruce se inchina spre resaritu
 si merge la riulu de la capetulu gradinei, ié cu
 man'a drépta apa si o arunca peste capu, reci-
 tandu urmatoriulu descanteu:

Me uitai pe riu in susu,
 Nu vediui nimicu;
 Me uitai pe riu in josu,
 Nu vediui nimicu;
 Vediui trei sori,
 Trei sorori,
 A santului sóre.
 Decátu locu m'a vediutu,
 De câtu locu m'a auditu,
 La mine a alergatu,
 In santa haina m'a imbracatu.
 In scaunu de auru m'a inaltiatu.
 In cositia firu de argintu pusu-mi-a
 In drépt'a bucinu de auru pusu-mi-a.
 In man'a stanga trimbitia,
 Si m'am luatú pe ulitia,
 Cu trimbiti'a trimbitiandu,
 Cu bucinulu bucinandu,
 Tóte Dómnele

Tóte Craiesele,
Copii in scalda si-au lasatu
Si la mine a alergatu.
Ce Dómna ce Craiésa,
Nu-i Dómna, nici Craiésa,
Ci i Saftica cea frumósa ;
La casa jocului am statu.
Din trimitia am trimbitiatu,
Din bucinu am bucinatu,
Toti feciorii m'au luat
Toti m'au jucatu ...
Totu in fruntea jocului,
Totu in fruntea dantiului.

Saftica e impacata acuma cu ideile sale, ea crede si e sigura, cà nu va remané ne jucata cându va merge la jocu. Dar apoi si noi credemu acésta cu tóta convingerea, cà-ci Saftica e frumósa si apoi Costica a lui Grigore a fetului nu ar lasá-o nejucata pentru tóta lumea.

Dar cu tóte aceste Saftica nu încéta de a-si lucrá catrinti'a, cea de Pasci, câtu sè póte de frumosu, inse nu uità nici descantecele inventiate de la sora-sa Leanca.

Sè audimu mai departe cum si-descanta dins'a Duminec'a candu ese din casa.

Duminec'a deminétia candu ese din casa face cruce la mésa si díce :

Santu in pausu ! inaintea mea ve duceti !!
La toti feciorii umblati,
Pe umerulu dreptu i calcati,
La anim'a loru ve bagati
Pe toti i internati.
Cu vorbe bune
Cu cuvinte bune.
Nici unulu sè nu póta pasi,
Pan' la mine n'a veni.
De man'a drépta m'oru luá,
In fruntea jocului m'oru jucá.

Dupa ce a esitu din casa si a pasitu in ulitia trei pasi de la pragulu casei, si-descatia catrintia si díce acatiandu-o éra si uitandu-se la sóre.

Santu sóre !
Santu Domnu mare !
Eu nu radicu ventu
De la pamentu.
Ci cerculu teu
In capulu meu,
Radiete tale
In genele mele.
Santu sóre !
Santu Domnu mare !

Ai 44 de radisióre patru mi le dà mie,
si 4 ti le tiene santienei tale, dóue sè mi le

punu in sprincenele mele si dóue in umerii obradiului, la toti feciorii sè le paru :

Ciresiu de munte inloritu,
Cu margaritariu ingraditu.

Aceste descantece le repete Saftica in tóta Duminec'a demancti'a. Apoi nu e mirare, cà umbla multu jucata !!

Dar si celelalte fete din satu sciu si intrebuintiéza descantecele aceste, numai câtu noi nu le-am vediutu si auditu, dar le-omu pandí cu alta ocaziune mai bine, cà-ci voru fi mai avendu ele descantece si datine totu asiá de interesante.

Atunci éra vomu revení cu placere. — Cu permisiunea onorab. Redactiuni.

Sioimusiu in 28 nov. 1874.

I. B. Muntelescu.

Respiratiunea plantelor.

Precum in natura tóte curgu dupa o lege plina de armonía, asiá si in plante, fia-care functiune si-are organele sale necesarie, implinindu-si fiasce-care dintre aceste detorintiele sale anumite. Si níci nu póte fi altcum, cà-ci ca corpuri organice si ele manca, beu, respira si simtiescu etc. ca si animalele; viéti'a loru numai intru atât'a apare mai simpla, decâtu acelor din urma, încátu ele nu posiedu miscare libera, prin ce sunt restrinse de a se acomodá influintiilor esterne, séu se nimicescu totalu.

Plantele, ca corpuri organice, precum di-sei — la desvoltarea loru au trebuintia de nutrementu, si acestu nutrementu cele de clasele mai inalte lu-sugu din pamentu prin radecini, ér cele de clasele mai josu cu intréga suprafiá'a; sunt si astu-felu de plante, cari — asemenea animalelor parazitice, — strabatu cu radecin'a in scorti'a altoru plante si astu-felu si-sugu nutrementulu din internulu acelora.

Fiindu cà in plante — ar fi imposibilu strabaterea unoru corpuri solide; de aceea tre-bue sè fia acele mai antâiu disolvate in apa; ce intemplandu-se, potu strabate apoi prin difusiune pana la frundiele plantelor.

Me va intrebá póte cutare-va dintre stim. lect., cà totu-si cum se intempla acelu procesu de „difusiune“ la nutirea plantelor? Si ca sè fia respunsulu meu la acésta intrebare câtu se póte de chiar; aflu de consultu a aduce aci unu experimentu, care lu-recomandu totodata — celor interesati — spre esecutare: sè se íee o butelia adeca o iéga, care sè fia atâtu la

partea de desuptu câtu si la cea de a supra deschisa, si acum la partea de desuptu sè se lege bine cu o besica; dupa ce s'a facutu acést'a, sè se tórne apoi in respectivulu vasu cutare-va fluidu, vinu séu altu-ceva, numai sè aiba ceva colóre; sè se apese apoi in câtu-va acestu vasu intru altulu mai mare, implutu cam pana la mijlocu cu apa; atunci se va puté observá, cà acele dóuc fluide voru strabate prin besica si se voru amestecá.

Dupa ce voru fi supuse aceste fluide mai multu timpu procesului numitu in fisica „Difusiunea fluideloru“ — se va puté vedé, cà evantitatea apei din ce in ce decesce, pana candu ceca a fluidului colorosu cresce; caus'a e, cà fluidulu colorosu contine mai multe parti cari stêrnescu procesulu — decátu ap'a.

Astu-felu se intempla si cu plantele, numai câtu aicea besic'a o suplinescu paratii celuleloru, prin cari apoi strabate de o parte umediél'a pamentului, adeca materiele disolvate si acomodate pentru nutritirea respectivei plante — ér de alt'a parte suculu ce contine plant'a; si fiindu cà suculu plantei e mai abundantu in acele parti cari stêrnescu difusiunea — decátu ap'a, care numai nescari gazuri si sare contine: de aceea urméza, cà evantitatea de apa cu gazuri si sare — ce strabate in planta, e multu mai mare, decátu ceca a sucului ce ese; va sè dica, ap'a cu materiele contienátóre — fiindu impinsa continuu de evantitatea apei de nou intrate — pôte strabate pana la frundiele planteloru.

Ajungêndu astu-felu ap'a cu materiele contienátóre pana in frundiele plantei, ea dispare la momentu prin porii frundioloru, cà-ci altcum s'ar impedecá, procesulu difusiunii, si plant'a astu-felu s'ar nimici, neputendu-se desvoltá mai departe, éra materiele nutritóre cari le-a adusu ap'a cu sine, pentru ca sè pôte luá parte la desvoltarea plantei, mai antâiu trebuie sè se straforme, sè se assimileze asemenea compusetiuniloru organice, ce se afla deja in planta. Acestu procesu e sinonimu cu procesulu mistuirii la animale; diferéza de elu intru atât'a, cà pana candu la animale, trebuie sè se assimileze compusetiuni organice deja esistinte, pana atunci la plante trebuie sè se formeze — din compusetiuni simple séu chiar elemente chemice — compusetiuni mai inalte.

Procesulu assimilatiunii — numai sub influinti'a luminei si caldurei, sórelui, are locu, si acest'a numai in frundie se pôte intemplá, cà-ci acolo strabate mai bine lumin'a si caldur'a sórelui, si déca nu se intempla acest'a,

atunci frundiele ingalbenescu, si plant'a din ce in ce se nimicesce; de aci se pôte esplicá, cà pentru ce ingalbenescu frundiele planteloru cari-su la umbra.

Ací ar avé locu esplicarea causei diferiteloru colori la plante; inse atuncia m'asiu abate de la tema, la care numai acuma am sè vinu.

Despre nutritirea planteloru s'ar puté scrie inca fôrte multe, si ceea ce amintfi pana aci in generalu, am facutu numai pentru ca sè-mi potu deslegá tem'a intr'unu modu mai satisfacatoru.

Deschilinitu la partea economiei, s'ar puté spune multe, cà-ci e de insemnatu, cà si plantele ca animalele au facultate de alegere evantitativa in materiele nutritórie, adeca si ele sugu aceea, ce li mai place, respective ce e mai acomodat pentru desvoltarea loru; inse despre acest'a, pôte cu alta ocasiune mai specialu, si acum sè-mi apucu firulu de unde lu-lasai.

Precum amintfi mai susu, ap'a ajunsu pana la frundie, pentru de a puté face locu celei de nou intrate, trebuie sè strabata prin porii frundioloru si apoi sè dispara in forma de aburi; unu fenomenu acest'a, care credu cà e cunoscutu la toti stim. lect. Séu cui nu-i place, vér'a a se retrage din caldur'a cea mare la o paduritia, déca este in apropiare séu si la umbr'a unui fetanu, unde aerulu e cu multu mai recorosu decátu sub cerulu liberu?! Si ce recorece aerulu? Nu alta decátu evaporarca apei prin porii frundioloru verdi de arbori.

Afara de aburu de apa, mai avaporéza inca frundiele verdi si unu gazu, numitu, ocsigenu, fara care nici plant'a nici animalu nu pôte vietui, unu gazu care se cuprinde si in aerulu comunu. Candu respirámu, ne implemu plomanele cu aeru, atunci ocsigenulu, ce contine aerulu ni reimprospeta sangele, ne sustiene viet'i'a. Peste di plantele inca respiréza ocsigenu; pentru cà e de insemnatu, cà acestu ocsigenu, numai inveluitu cu carbune la olalta, sub numirea chemica de acidu — carbonicu, strabate prin radecina in intrulu plantei si acum ajungêndu la frundiele plantei, aici sub influinti'a luminei si caldurei sórelui se descompune in partile constitutive, adeca ocsigenu si carbune, dintre cari, carbunele remane in planta, éra ocsigenulu dispare prin porii frundioloru; de aceea aerulu de padure contine peste di mai multu ocsigenu, ca celu de campia, cà-ci in loculu din urma nu sunt atâte frundie verdi, cari lu-respiréza, ca in celu d'antâiu.

(Finea va urmá.)

I. Panea.

S A E O N U.

Despre gustulu de lectura.

La noi putem dice, că mai nu existe gustulu de lectura seriósă. Majoritatea Romaniloru, carii știu citi, nu se ocupa de cătu cu lectur'a romanieloru putinu recomandabile, si acele chiaru scrise in limb'a franceza germana séu nu mai știu care. Adevéru este c'o mare parte din romanurile traduse 'n romanesce n'au nici cuvinte romanesce. Cătu despre romanurile originale si alte opere, de si 'n adevéru fórté putine, nici că-si dau osténél'a sè citésca câte-va paginé dintr'insele.

Credú dar de folosú a dice câte-va cuvinte a supra acestui subiectu, si 'n acést'a me voiú ajutá cu esenti'a trasa din ideiele si cuvintele dlui Michel Bréal.

A citi si a avé gustu de citire, nu este unu lucru asiá de lesne precum ni se pare: trebuie exercitiu continuu, si exercitiu pe carti scrise 'n limb'a poporului, ér nu pe carti clasice, căci scriitorii clasici d'acum unu seculu séu doi, candu au scrisu, s'au adresatu societátiiloru, care nu se mai aseména de locu cu a nóstra, unei societáti care a avutu alte gusturi si alte credintie. Lectur'a acéloru carti lasa pe cititoru rece: trebuie sè fia cineva literatu, pentru ca sè póta gasi placere si sè póta trage unu profitu óre-care dintr'insele.

Culp'a, că gustulu de lectura seriósă nu este dezvoltatu, nu este a institutoriloru si a profesoriloru, ci a acéloru cari au si dreptulu si detori'a d'a face sè se imprime carti folositoare pentru citire, cari potú sè incurageze pe autori si sè 'ntroduca 'ntr'unu modu obligatoriu acele carti prin clase.

A 'nvetiá cine-va sè citésca este unu bine ilusoriu si unu daru periculosu, déca nu devine capabilu a 'ntielege si a iubi numai lectur'a seriósă.

Numai prin citirea seriósă si continua omulu se póte feri de tentatiuni inelatóre. Acel'a care citește multu si seriosu ajunge sè deosibésca, prin sine însu-si, o carte care contine fapte si rationamente sanetóse d'o alta carte vitiósă.

Un'a dar din reformele cele mai urginti, ce trebuie sè se faca 'n scólele nóstre, este sè se descepte gustulu de lectura in elevi. Pentru acestu scopu trebuie ca institutorulu sè faca lectura 'n clase, pentru că este multu mái folositoriu ca, in locu d'a se perde timpulu cu dictarea, care lasa mintea in neactivitate, sè se citésca descriptiunea unui fenomenu naturalu, unu frumosu faptu resbelnicu séu o scena familiara de morala.

Candú in mijloculu tacerii generale, urmata d'unu lungu murmuru de mirare séu de multamire, institutorulu va pune cartea 'n catedr'a sa, mai toti elevii voru urmá volumele c'o privire de doru. Chiaru formatulu si legatur'a cartii voru remané 'n memori'a fia-caruia, si, candú din intemplanare voru vedé-o din nou, atunci animile lorú voru palpítá de bucuria.

Si care nu va fi óre bucuri'a elevului, carui'a, ca recompensa pentru conduit'a si diliginti'a sa esemplara, invetiatornlu i va 'mprumutá pentru o di cartea de unde a estrasu acea lectura! O favore asiá de rara ar face pe cei mai multi dintre avuti sè róge pe parintii lorú s'o cumpere si sè le-o dea ca daru.

Lectur'a este unu ciudatu isvoru de placere, mai

alesu in etatea frageda. Odata ce tenerulu a capetatu gustu, stimularile si 'neuragiárele voru fi abundinti.

Este de cea mai absoluta necesitate ca fia-care scóla primara rurala, urbana, gimnasia séu liceala se poséda unu óre-care numeru de scrieri, pe care elevi se le íea a casa si, in óre de repausu, sè le citésca si recitésca cu luare aminte si, candú le inapoiéza institutorulu séu profesorulu, sè fia obligatu a resumá intielesulu, fia prin viulu graiu séu prin scrisu.

Cartile ce trebuie sè poséda ori-ce biblioteca scolará trebuie sè fia carti privitoare la educatiune si la morala, carti multe de geografia, de espuneri de caletorii, descriptiuni ale tieriloru departate, cari voru desceptá gustulu aventureloru deja adormitu in ras'a nóstra latina. Istori'a nóstra nationala, precum si a acéloru alte popóre, trebuie sè fia cuprinsa 'n cartile nóstre de lectura. Trebuie cá copiii sè 'ncépa a ési din ignorantia care ne face a fi asiá de indiferenti la totu ce se pe-trece afara din tíera, si asiá de incapabili d'a 'ntielege evenimentele cari au locu in giurulu tierii nóstre.

Sciintiele naturale si fizice, artele mecanice, etc., trebuie sè 'mpodobésca cartile nóstre de lectura. Capitolele privitoare la imaginatiune si la poesia asemene nu trebuiescu uitate.

O astu-felu de biblioteca, care n'ar trece peste 100 volume, aru transformá in totulu viéti'a intelectualá a tinerelorú nóstre generatiuni.

Cugetati dar, toti acéi Romani, cari aveti si mijlócele, si dreptulu, si detori'a d'a aduce tíer'a nóstra la gradulu de cultura ce merita, si ve puneti pe lucru. Incuragiatii tiparirea unoru asemenea carti, si atunci nu veti mai vedé pe fiii poporului indeletnicindu-se, cu lectur'a unoru carti cari aru trebui respinse cu totulu din manele lorú.

Ací ar fi loculú se mentionezu in trécatu si sè recomandu cartile traduse in romanesce, cari merita a fi date cu obligatiune in manele eleviloru, dar n'am nici o valóre literara séu sciintifica, sum o picatura de apa intr'unu oceanu.

Lasu dar altor'a dreptulu ca sè recomande cartile de lectura ce au aparutu pana acum. In trécatu numai, aducu public'a si sincer'a mea multimire d-lui Riurénu pentru servitiile ce a adusu scóleloru cu'asemenea carti. Aceste inse nu sunt de ajunsu: trebuiescu Romaniei mai multi Riureni, că-ci numai unulu nu este destulu.

„Romanulu.“

St. G. Archimandrescu.

Ce se canta acuma.

Inainte de 1848 publiculu cantá din Vacarescu, Eliade, Carlova, Alesandrescu, Bolintineanu; audiai in orasie resunandu: „Amarit'a turturica . . . „Remai sanetósă . . . „Unu pastoru tineru . . . „Din sinulu maicei mele . . . „Ca unu globu de auru . . . „Pe o stanca négra . . . „Ca robulu ce canta . . . — audiai la sate: „Albo, albo de la munte . . . „Intre Oltu, între Oltetiu . . . „Maria cea balaie . . . „Candú audu cuculu cantandu . . . etc.

Asta-di audimu :

„Sermana damicela
Cu ochi ca de gazela,
Cocheta, complesanta,
Ai sicu, esti eleganta... ¹⁾

Séu :

„Multu pareau frumóse,
Scumpa drag'a mea,
Noptile geróse
Langa pórt'a ta... ²⁾

Séu :

„Bela copila, de gratii plina,
Musa sublina, sóre d'amoru,
Coruri de nimfe pe buz'a-ti lina
Sè vedu cum jóca incetisioru... ³⁾

Séu :

„Trecui pintre diorele,
Intrai in dumbravióra,
Coelea la Magurele,
La scump'a Marióra... ⁴⁾

Séu :

Scump'a mea Maritia,
Din'a mea din ceru,
Ia dà-mi o guritia :
Asta-i totu ce-ti ceru... ⁵⁾

Séu :

„Frundiulitia trei gogosi!
Amplóiatii sunt lusosi... ⁶⁾

Séu :

Rabda, rabda, sufletiele,
La nevoi si la durere... ⁷⁾

Séu :

Tóta nóptea batu la pórt'a,
Ér tu dormi, dormire-ai mórt'a!... ⁸⁾

Cum vedeti, gustulu s'a nobilatu in publiculu nostru.

Receta pentru a gasi unu barbatu.

1. Mai multu simtiu comunu si mai putinu spiritu.
2. Mai multe ocupatiuni folositorie si mai putina toaleta si luesu.
3. A se ocupá mai multu de *afacerile casei* de câtu de *Misterile Parisului*.
4. A si reperá hainele si ciorapii de câtu a se ocupá de frivolitáti.
5. A cetí carti de menagiu si bucataria, carti morale si instructive, ér nu jurnale de moda.

¹⁾ Ce limba! — ²⁾ Ce simtitoru! — ³⁾ Ceardasiu? —
⁴⁾ Ca-ci sum amicu intimu cu gradinarulu. — ⁵⁾ Vorba se fia! —
⁶⁾ Apoi déca sunt comunisti! — ⁷⁾ Ca ti-o da neic'a placinte! —
⁸⁾ Ce estetica!

6. A nu face toalete care speria pung'a candidatiloru de maritagiu.

7. A probá in fine barbatiloru, cà ei voru gasi in sotiele loru unu ajutoru si amici éra nu o pedica si ruina, mangaiare si fericire dar nu otrava si mórté. Candu femeile se voru convinge de necesitatea si folosulu acestei recete, atunci numerulu dameloru nemaritate va scadá si voru fi mai fericite precum si barbatii.

Perdafulu.

CE E NOU?

✱ **Noulu episcopu din Aradu,** Pr. Ssa parintele Ioanu Metianu, sosí la Aradu in 15 febr. cu trenulu de la 3½ óre dupa miédia-di, adeva tocmai in diu'a in care — inainte de miédia-di la 11 óre — fu alesu episcopu. La gara lu-intimpiná unu numeru mare de deputati sinodali. Sosindu noulu archiereu, fu salutat prin o cuventare, la care dinsulu respunse emotionatu in termini fórte caldurosi. Apoi fu condusu in mijloculu sindului, care si dupa miédia-di tienù siedintia, unde lusalutá metropolitulu, la a caruia cuventare noulu episcopu respunse asemenea spre multumirea tuturor.

Unu alegatoriu. Intr'unu satu alu comitatului Zólyom nu s'a pututu inserie decátu numai unu alegatoriu, pentru cà ceialalti toti sunt in restantia cu contributiunea. Asié dara acest'a e unu alegatoriu a totu puternicu.

O nunta rara se serbá dilele aceste in o comuna langa Zinnwald in Boemia. Veduv'a Anna K., in etate de 103 ani, se maritá a patr'a óra. Barbatalu ei de astadata érá de 60 ani. Barbatu si socia, de si amendoi be-trani, sunt sanetosi si se ocupa de tóte lucrurile de casa. — La nunta luara parte o multime de prunci ai loru.

Unu omu reu de plata neplatindu chiri'a locuintiei in care siedea, proprietariulu casei i abdise, ma inca i plati pretiulu pe treiluniulu urmatoriu, numai sè se care din cas'a lui. Locuitoriulu reu de plata merse indata sè-si caute cvartiru, si spre bucuri'a lui si gasi nu peste multu unulu acomodatulu pentru elu, si lu-inchiriá. Portariulu acestei case anuciá apoi cu bucuria stapanului seu, cà cvartirulu nu mai este golu, cà-ci unu domnu lu-inchiriá. „Cum lu-chiama?“ — intrebá stapanulu. Portariulu spuse numele. „Vai ia-lu drace!“ — esclamá atunce stapanulu, carele érá totu proprietariulu casei prime, — „blastematulu acel'a e tocmai celu scosu din cas'a mea prima. Elu si-a schimbatu numai locuinti'a, dar nu si pe proprietariulu casei.“

Caleulu din Paris, caletorindu din Paris la Nimes, pentru esecutarea ucidiatoriului Terrier, la o statiune, unde vagónele se schimba, a uitatu a duce cu sine in celalaltu vagonu si ghilotin'a. Ce mare i fu confusiunea, candu bagá de séma acésta uitare. Sentinti'a tribunalului nu se putú esecutá, pana ce nu sosí si instrumentulu reclamatu.

Vanitate eroica. Unu diuariu americanu povesteste urmatóri'a istorióra: O domnióra in St. Croix si-a cumperatu de curendu o parechia de papuci. Aceia inse erau pré mici; dar cu tóte aceste dins'a voiá sè-i pórté cu ori-ce pretiu. In vanitatea sa eroica, ea apucá

unu cutitu si taià unu degetu de la piciorulu dreptu; voi sè taja unulu si de la celu stangu, dar nu mai putà, cà-ci lesinà de durere.

Carnevalu.

Balu in Aradu. La 14 fauru, in sér'a deschide-rii sinodului electoralu, se tienù la Aradu unu balu romanescu. Spaciós'a sala a otelului „Crucea alba“, unde se tienù acésta petrecere, fu indesuita de unu publicu romanescu fôrte numerosu si elegantu. Intre óspeti, afara de alte notabilitàti romane, veduramu si pe Esc. Sa metropolitulu Mironu Romanu, carele petrecù in sala mai bine de o óra conversandu cu afabilitatea-i indatinata cu mai multe persóne si privindu cu placere tine-rimea vesela. Si in adevèru erà o vedere frumósa tabloulu stralucitu ce presintà acestu balu. Asià multe dame frumóse in putine baluri romanesci s'au intrunitu pan'acuma; ti-para, cà esti in mijloculu dineloru create de fantasi'a poetica. Frumseti'a dameloru emulà cu eleganti'a toaleteloru. Déca amu voi sè insiràm numele dómneloru si domnisióreloru, cari au inzestratu acésta petrecere romanésca, amu fi siliti sè implemu o pagina intréga, locu de care de asta-data nu dispunemu. Ajunga a spune, cà peste o suta de parchi au jucatu quadrillulu. — Dantiurile nóstre nationale „Roman'a“ si „Ardelén'a“ au fostu jucate mai de multe ori si cu multa gratia. Asià numitulu „ciardasiu“ nu s'a jucatu nici odata. Cotillionulu picantu si arangiatu cu multa istetime se terminà diminéti'a la 6 óre, candu apoi cea mai mare parte a publicului se departà, ducèndu suveni-niri placute, si dorindu a participà câtu mai curendu, dóra cu ocasiunea viitoriului sinodu, la asemene balu. Comitètu arangiatoriu, care a multiumitu acceptàrele tuturor, merita recunoscintia.

★ **Balulu din Lapusiulu ungurescu,** datu in folosulu fondului bisericescu-scolariu, a reesitu fôrte bine, participandu afara de cei din cerculu Lapusiului si câtiva din pregiuru. Balulu se deschise la optu óre sér'a si durà pana diminéti'a.

La Timisióra se va tiené la 8/20 februaru in sal'a otelului „3 regi“ din Fabricu, — unu balu in folosulu scólei romane Santu-Georgiu din Fabricu. Contribuirile sunt a se adressà la dlu Vladu Seimanu.

★ **Balulu studentiloru din Blasiu.** Cu ocasiunea aniversàrii a 121 de la infintiarè scóleloru nationale din Blasiu, la 11 fauru sér'a s'a arangiatu balulu filantropicu alu studentiloru. Acestu balu cercetatu de unu publicu numerosu din locu si din tienuturile cele mai departate reesi peste acceptare splendidu, decurgandu in cea mai ilara jovialitate, lasà abià demanéti'a in reversatulu dioriloru a se departà publiculu deplinu multiumitu de petrecerea acestei nopti vesele. „Roman'a“ s'a jucat de 5 ori, cu usiurintia si cu gratia. La miédiulu noptii intru complacèrea intregului publicu si aplausele celea mai frenetice sub conducèrea vatavului tribunu Dem. Posiaru si saltulu romanasiloru I. Negrutiu, Bas. Malinasiu, A. Migia, A. Ionasiu, A. Lazaru, B. Herceaga, Filipu Posiaru se jocara Romanulu si Batut'a; ér catra dióri A. Bob'a desfetà publiculu cu câte-va canturi nationale si dóue cantionete comice. Dintre cele multe frumóse, amintescu numai pe farmecatóri'a Amalia Grama, frapatóri'a Amalia Mediesianu, desfetatóri'a Silvia Moldovanu, inveselitóri'a Ana Caprariu. (Coresp. or.)

Flamur'a lui Hymen.

Dlu Vasilie Ignatu, advocatu in Beiusiu, la 16 fauru si-a incredintiatu de fiitória socia pe domnisiór'a Ermina Bocsianu, fic'a parintelui parocu in Curticiu. Logodn'a s'a tienutu la Aradu.

Biserica si scóla.

★ **Alegerea de episcopu** la Aradu se facù luni la 15 febr. Sinodulu electoralu tienù siedinti'a in cas'a comitatului, sub presiúdu metropolitului Mironu Romanu. De fatia erau 55 de deputati. Facandu-se votare, parintele vicariu din Oradea-mare Ioanu Metianu intruni 43 de voturi, parintele vicariu archidieceasanu Nicolae Popea 1 votu, parintele protosincelu aradanu Andreiu Papp 1, éra 10 bilete au fostu albe. — Astu-felu presiedintele proclamà pe rds. domnu Ioanu Metianu alesu episcopu in dieces'a Aradului. Intregulu sinodu, precum si publiculu, care in numeru mare a implutu sal'a si galeriele, a eruptu in exclamàri entusiastice de bucuria, la cari adaugemu si noi unu „Sè traiésca!“ Dupa terminarea actului multi au grabitu indata la oficiulu telegraficu spre a felicità pe nou-alesulu, carele chiar in diminéti'a aceea plecase din Oradea-mare, a presiúà la adunarea generala a Asociatiunii nationale din Aradu. Telegramèle lu-intimpinara la statiunea Ciaba, — unde binemeritatulu barbatu sosi chiar in órele acele.

Societati si institute.

★ **Asociatiunea din Aradu,** convocata pe 16 febr. la adunare generala estraordinaria, se intruni in diu'a numita, la 10 óre înainte de miédia-di, in un'a din localitatile episcopiei. Presiedintele Asociatiunii, Esc. Sa actualulu mitropolitu Mironu Romanu, renunciandu, se alese presiedinte Pr. SSA parintele nou-alesulu episcopu Ioanu Metianu, ér in loculu acestuia vice-presiedinte dlu dr. Alesandru Mocioni. — Dupa acéste comissiunea alésa in adunarea din 15 jun. pentru revederea tuturor acteloru Asociatiunii, si careia atunce i se dede unu terminu de celu multu trei lune, spre cea mai mare mirare a tuturor raportà, cà nici in decursu de optu lune nu si-a terminatu inca lucrarea, ma abià a inceputu-o, deci mai cerù unu terminu nou pana la 1 septemvre. In urm'a unoru discussiuni destulu de moderate, la propunèrea dlui dr. Alesandru Mocioni — adunarea cu mare majoritate de voturi, dandu votu de neincredere fóstei comissiuni, a absolvatu-o, si a alesu alt'a, punendu-i terminu, ca pana la viitoriulu sinodu sè-si presinte raportulu. Membrii ace-tei comissiuni se alesera: presiedinte episcopulu Metianu, membrii: Paulu Rotariu advocatu in Timisióra, Georgiu Purcariu comptabilu in Aradu, Iosifu Botto advocatu in Aradu, si Basiliu Stanescu advocatu in Aradu. Dupa siedintia Esc. Sa metropolitulu a intrunitu la més'a sa o mare parte din membrii Asociatiunii.

Tribunale.

Curiosa justitia. In Anglia, ori-cine causéza mórtea vre unui omu prin variola, (versatu) nu cu vre-o intetiune rea, ci numai prin singurulu efectu alu contagiunei, este pedepsitu. Unu asemenea casu s'a intemplatu la Marplebridge. Unu preotu protestantu se aflà

in convalescentia dupa teribil'a bôla variola. Mediculu seu lu-consiliase sè faca putînu exercitiu, dara sè nu se preamble pe acolo pe unde se voru aflá si alte persóne, ca sè nu le comunice si loru bôl'a sa, cà-ci in timpulu convalescentiei, contagiunea este multu mai periculósa. Preotulu nu ascultá întocmai de prescriptiunile medicului seu; dinsulu se duse la biserica, celebrá serviciulu diviinu; la fine predicá in mijloculu unei numeróse adunári, si dupa esirea din biserica, invitá la mésar pe unu gentilomu, a carui pietate o remarcase preotulu in timpulu câtu a tinutu serviciulu. Resultatulu inse alu acestei visite a fostu fatalu: gentilomulu plecá a casa bolnavu de variola, de care n'a scapatu inca, si ceva mai multu, chiar soci'a sa s'a inbolnavitu prin efectulu cantagiunei, si dins'a fiindu mai slaba, muri in dóue zile. Preotulu fu tramisu inaintea juratiloru, si condamnatu sè platésca daune-interese 10 lire sterlingu gentilomului, cheltuiiele de judecata si de ingropatiune a nenorocitei femei, pe care a ucis'o fara sè vré.

Doi redactori, dnii Max Kohn si Wachslar, fure transportati dilele trecute prin gendarmi la tribunalulu din Zagrabia. Acestu casu estraordinariu, precum spune „Obzor“, s'a intemplatu in urmarea resistintiei d'a se presintă dinsii de buna-voia inaintea numitului tribunalu.

Totu e bine candu se termina cu bine. O mare miscare, ni spune „Republica francesca“, a fostu dilele trecute intr'unulu din orasiile cele mici ale Belgiei, aprópe de frontier'a francesca. Celu d'antâiu otelieru din acelu orasiu a primitu o depesia telegrafica in cuprinderea urmatória: „Curtea va veni mane prin trenu specialu. Gatesce prandiulu.“ Astu-felu otelierulu a inceputu preparativele; totu orasiulu a fostu strabatutu spre a gasi si a oferi regelui, reginei, principiloru si principeseleru, precum si intregii suite, bucatele cele mai bune, fructele cele mai delicate. Unu splendidu ospetiu se gati deci in celu mai scurtu timpu. Se vedea pe mésar buchete colosale pentru regin'a, pentru barbatulu seu si pentru cei mai mari dinastiei. Cea mai vechia magasia a procuratu birtasiului cele mai vechi butelie cu diferite vinuri; o decoratiune improvisata a impodobitu sal'a banchetului unde se preparase mésar la cari trebuia sè stea augustele persóne. Sgomotulu despre venirea curtii s'a respanditu in totu orasiulu. Unu momentu fuse cestiunea a-i face o primire solemna si a-i aduce la gara si corpulu de musica alu pompieriloru locali. Dar gandindu, cà póte famili'a regala voiesce sè pazésca incognito, se renuntia la acestu proiectu. A dóu'a di totu orasiulu erá in picóre si multimea se 'nghesuiá la gara asceptandu venirea trenului specialu. Trenulu intrá in gara. Toti nevalira, toti cautau cu ochii pe regele, pe regin'a, pe principi si pe principese. Nimicu inse. O duzina de domni in costume de burgesi, coborau din vagonu fôrte incurcati de curiositatea alu careia objectu erau ei. Niei unulu nu semená macaru cu regele, se informara despre faptu, si misterulu se descoperi. Erá intr'adeveru o curte care viniá in orasiu, dar nu erá curtea regala; curtea de apelu din capital'a acelu districtu, avendu o afacere de espropriatiune in acea directiune unulu din membrii si-telegrafase otelierului sè-i gatésca prandiulu. Locuitorii, cari venisera la gara, se grabira a se duce pe la casele loru, ridenti de acesta comedia. Cátu pentru magistrati si advocatii ce-i insociau, se indreptara spre otelu unde facura cea mai mare onóre pran-

diului regalu ce li erá preparatu. Totu este bine candu se termina cu bine.

Economia.

Iérna tardia. In septeman'a trecuta, par' cà iérn'a acuma s'ar incepe a fostu ninsóre mare in tóte partile. La munti mai alesu, néu'a este atátu de mare, încátu topindu-se iute ar produce pericolu mare.

Suvenirea mortiloru.

Cu profunda intristare anuciámam onorab. publicu, cà destinsulu barbatu alu natiunii nóstre

Ladislau Vasiliu baronu de Popp

a incetatu din viétia. Nu ne simtîmu chiamati a descrie aci câtu de mare este acesta pierdere natiunale; suntemu convinsi inse cà intrég'a natiune lu-va deplange, cà-ci ea si-iubesce pe adeveratii sè-i fii. Eca aci si necrologulu familiare:

Baroness'a Elena Popp, nascuta Olteanu, in numele seu si alu fiiloru si ficeloru sale Aurelia maritata Vasiliu Iurca deputatu, Elena, Aureliu, Iuliu si Alesandrina, — a cumnatiloru si cumnateleru sale Avramu, Ana, Veronica si Elisabeta Popp, precum si in numele mamei sale Ana Olteanu nasc. Popu-Maioru, a unchiului seu Ioane Popu-Maioru, a fratelui seu Constantinu Olteanu, a sororiloru sale Amalia maritata Giorgiu Filipu, Ana, maritata Nicolau Siandoru de Vistea si a fiiloru acestoru-a, cu anim'a infranta de dorere face cunoscutu, cà neuitatulu sociu, respectivu parinte, frate, soeru, ginere si cumnatu **Ladislau Vasiliu baronu de Popp**, presiedinte de senatu la suprem'a curte judecatorésca din Budapesta, — Cavaleriu ord. Corón'a de feru clas. II., Consiliariu act. intimu de statu alu M. Sale imp. reg., Presiedinte Asociatiunii Transilv. pentru cultur'a poporului rom., Presied. onor. Societátii liter. rom. din Bucovina, etc. — dupa unu morbu greu de mai multe dile si-dede sufletulu in manile Creatorelui in 17 fauru 1875 la 8 óre sér'a, iu anulu vietiei 56 si alu préfericitei sale casatorie alu 26-le. Ceremoni'a funebre, dupa ritulu bisericei gr.-cat., se va tiené in 20 fauru a. c. la 3 óre d. m. la locuinti'a din strad'a Morariloru, nr. 8. Osamintele repausatului se voru transportá la Reginnu, in Trausilv. unde se voru depune spre eternulu repausu in cript'a familiare.

Budapesta 18 fauru, 1875.

F'ia-i tierin'a usióra si memori'a binecuventata!

L i r a v e s e l a .**Aristocratulu.**

Tat'a tatei candu in tiéra
 Domniau Domnii din Fanariu,
 Lingusindu inaintara
 Ciubucia din ciododariu.
 Dandu ciubuce apoi pline
 Si aprinse cu caimacu,
 Grecii, lacomu jivine
 Dup'una timpu, Cluceriu lu-facu.

Apoi dieu,
 N'am dreptu eu
 Sè ma'ngamfu ne incetatu
 Cumca sum aristocratulu?

Bunulu meu curendu devine
 Velu ispravnicu, cà-ei elu dieu,
 Cunoscea cu tactu si bine
 Ca s'apese càtu de greu.
 Vediendu Grecii cumca scie,
 Si a prada pré iscusitu,
 Peste-a tierii visteria
 Elu fu siefu oranduitu.

Apoi dieu,
 N'am dreptu eu
 Sè ma'ngamfu ne incetatu,
 Cumca sum aristocratulu?

Vistieriulu se însóra
 Luandu zestre de 'nsemnatu.
 Si nevèsta pe-o fecióra
 Ce pe-unu pasi'a desmerdatu.
 Dupa asta 'nsuratóre,
 Trei luni numai au trecut,
 Si in lumea de sub sóre
 Alu meu tata s'a nascutu.

Apoi dieu,
 N'am dreptu eu
 Sè me'ngamfu ne incetatu,
 Cumca sum aristocratulu?

Elu se nasce, cresce mare,
 Intre Nemti Muscali si Turci;
 Si-si dà tiér'a spre 'mpilare
 Ca pe peptu-i s'aibe cruci,
 In acestu timpu, de minune!
 Mam'a 'n lume m'a adusu;
 Nasu-mi inse si-adi mi-spune:
 Cà-su dreptu fiu de Némtiu si Rusu.

Apoi dieu,
 N'am dreptu eu,
 Sè ma'ngamfu ne incetatu,
 Cumca sum aristocratulu?

Lucsulu Asiei se duce,
 Vine-acelu Europeanu;
 Acestu lucsu care aduce
 Timpulu celu mai siarlatanu.
 Tat'a dar indata schimba
 Pe cupé ratvanulu seu,
 Joca stosulu si se primbla

Datorii facèndu mereu.

Apoi dieu,
 N'am dreptu eu
 Sè ma'ngamfu ne incetatu
 Cumca sum aristocratulu?

Asta epoca pe mine
 La Paris m'a aruncatu;
 Ca sè 'nvetiu cancanulu bine
 Spre a fi civilisatu.
 Returnandu-me 'mpreuna
 Cu-alu meu tata, noi primimu
 Pe Muscali, cu voia buna,
 Si loru tiér'a le-o jertfimu.

Apoi dieu,
 N'am dreptu eu
 Sè ma'ngamfu ne incetatu
 Cumca sum aristocratulu?

Murindu tata-mi, a lui stare
 O am eu si cu ai mei;
 Jumetate inuse-o are
 Camatarii Greci s' Ovrei.
 Ceealalta jumetâte
 Cheltuindu din grosu mereu.
 Totu pe lucruri desiantiate,
 O ipoticaia si eu.

Apoi dieu,
 N'am dreptu eu
 Sè ma'ngamfu ne incetatu,
 Cumca sum aristocratulu?

Prin urmare, c'o avere
 Ce-i straina, me mandrescu,
 Si-am si meritu si putere,
 C'asiá legi ne stapanescu
 Cei saraci in asta tiéra
 Nu-su Romani, su-ne'nsemnati;
 Siarlatanii numai dara
 Ori si candu sunt intrebati!

Apoi dieu,
 N'am dreptu eu
 Sè ma'ngamfu ne incetatu,
 Cumca sum aristocratulu?

G. Teutu.

Post'a Redactiunii.

Eu si ea. Amu publicá-o bucurosu, inse unu siru nepotrivitu
 si neesteticeu strica efectulu totu. Corege sirulu alu treile.

Herestreu. Dintre doinele tramise vomu publicá unele. De
 vei mai tramite, serie-le mai corectu!

Cine-i? Nu scimu cine este dins'a? Dar ori cine ar fi, de
 ar cetí versulu dtale, s'ar spariá de amorulu dtale.

Bucuresci. G. P. Amu espedatu unu plicu „poste restante.”
 Asceptamu si noi cele promise, catu mai curendu.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu : **IOSIFU VULCANU.**

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1875. Calea tierii nr. 39.